



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 84/2025-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **SKELET BRATISLAVA, a.s.**, Agátová 4D, Bratislava, zastúpenej JP Legal, s. r. o., Digital Park II, Einsteinova 25, Bratislava, proti uzneseniu Mestského súdu Bratislava III č. k. B2-42Cb/286/2017-7403 z 9. decembra 2024 takto

rozhodol:

1. Uznesením Mestského súdu Bratislava III č. k. B2-42Cb/286/2017-7403 z 9. decembra 2024 **boli porušené** základné práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Mestského súdu Bratislava III č. k. B2-42Cb/286/2017-7403 z 9. decembra 2024 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Mestský súd Bratislava III **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **949,17 eur** a tieto zaplatiť jej advokátovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením, ktorým bola zamietnutá jej sťažnosť proti uzneseniu o vyrubení súdneho poplatku za odvolanie v civilnom spore.

II.

2. Sťažovateľka sa žalobou domáhala zaplattenia 19,5 milióna eur ako náhrady ušlého zisku eventuálne proti jednému zo štyroch žalovaných subjektov verejného sektora ako potencionálnych právnych nástupcov strany zmluvy uzavretej ešte v roku 1987. Mestský súd považoval takýto žalobný návrh za neurčitý a nevykonateľný, a preto sťažovateľku vyzval na odstránenie tejto vady. Sťažovateľka na to reagovala tak, že zaplattenie tej istej čiastky žiadala samostatne proti každému zo štyroch žalovaných a na výzvu súdu zaplatila súdny poplatok zo žalovanej čiastky vo vzťahu ku každému zo žalovaných 132 774 eur (za štyri žaloby po 33 193,50 eur). Mestský súd takto upravenú žalobu sťažovateľky zamietol, keďže odberateľ zmluvnú povinnosť, z porušenia ktorej sťažovateľka odvodzovala vznik náhrady na ušlý zisk, neporušil. Proti tomu sa sťažovateľka odvolala a žalobu proti jednému zo žalovaných zobrala späť. Žiadala rozsudok mestského súdu zrušiť alebo zmeniť tak, že žalobe bude vyhovie. Za to jej mestský súd uznesením vyššieho súdneho úradníka uložil zaplatiť súdny poplatok 149 950 eur ako za tri odvolania.

3. Proti tomu podala sťažovateľka sťažnosť. Zastávala názor, že súdny poplatok mal byť 49 950 eur, keďže od začiatku konania si uplatňuje jedno plnenie proti tomu zo žalovaných, u ktorého súd zistí pasívnu vecnú legitímáciu. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením sudca mestského súdu sťažnosť sťažovateľky zamietol. Podľa sudcu je vyrubenie súdneho poplatku za odvolanie správne, keďže sťažovateľka od každého z troch žalovaných žiada zaplatiť žalobou uplatnenú čiastku. Úmysel sťažovateľky žiadať len jedno plnenie nevyplýva z predmetu konania určeného výlučne sťažovateľkou. Aj z odvolacieho návrhu vyplýva, že sťažovateľka žiada žalobe vyhovieť proti trom žalovaným. Poukázal na to, že sťažovateľka mala možnosť nezaplatiť jeden zo štyroch súdnych poplatkov vyrubených za žalobu. Sťažovateľka mala počítat' s tým, že súd žalobu zamietne a nemala sa spoliehať na vysporiadanie sa súdu s pasívnou vecnou legitímáciou pre jej prípadné späťvzatie žaloby.

III.

4. Sťažovateľka zdôrazňuje, že sa domáha len jedného plnenia a súdny poplatok sa viaže na uplatnený nárok, nie na počet žalovaných, ktorých pasívnu vecnú legitímáciu súd, hoci primárne mal, no neriešil, keď jej žalobu pre nedôvodnosť zamietol. Podľa sťažovateľky mestský súd nesprávne použil položku 1 písm. a) v spojení s poznámkou 7 k položke 1 a § 7 ods. 10 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), keď jej vyrubil súdny poplatok akoby za tri odvolania.

5. Mestský súd navrhuje ústavnej sťažnosti nevyhovieť, keďže pri vyrubení poplatku postupoval podľa zákona o súdnych poplatkoch a obsahu spisu, no najmä zo zmeneného žalobného návrhu.

IV.

6. Rozhodnutie o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok môže neprípustne zasiahnuť do základných práv, a preto podlieha prieskumu z hľadiska rešpektovania zásad spravodlivého procesu (I. ÚS 41/2015, IV. ÚS 562/2018). Na rozhodovanie súdov o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok sú primerane kladené požiadavky vyvoditeľné zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru. Znamená to predovšetkým to, že takéto rozhodnutia musia mať zákonný podklad a nemôžu byť prejavom arbitrárneho prístupu (III. ÚS 33/2025). Právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného sudu len vtedy, ak by tieto závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neutržateľné. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať len v prípade, ak by sa tieto natoľko odchýlili od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne popreli ich účel a význam (III. ÚS 264/05).

7. Mestský súd pri vyrubení súdneho poplatku za odvolanie vychádzal z toho, že predmetom konania boli štyri nároky na zaplatenie 19,5 milióna eur, a z odvolacieho návrhu, ktorým sťažovateľka napadnutý rozsudok žiadala zmeniť tak, že žalobe bude vyhovené vo vzťahu k trom žalovaným. K tomu treba uviesť, že pri vyrubení súdneho poplatku za odvolanie nemožno vychádzať z odvolacieho návrhu, ktorým odvolací súd ani nie je viazaný, ale podľa § 7 ods. 10 zákona o súdnych poplatkoch z ceny nároku uplatňovaného v odvolaní. Vzhľadom na argumentáciu sťažovateľky pred mestským, ako aj ústavným súdom treba posúdiť, či bol predmetom konania jeden alebo štyri peňažné nároky, keďže od toho závisí posúdenie predmetu odvolacieho konania. Pritom treba vychádzať z toho, že predmetom konania nie je iba žalobný návrh, ale aj skutkové tvrdenia uvedené v žalobe. Súd je viazaný petitom žaloby po obsahovej stránke a tento petit je potrebné vykladať v súvislosti so žalobnými tvrdeniami. Súd má skúmať celý obsah žaloby, nielen samotný žalobný petit (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/268/2019).

8. Žalobné tvrdenia a žalobný návrh, ktoré tvoria predmet konania, nemožno posudzovať izolovane tak, ako to urobil mestský súd. Pre mestský súd rozhodujúcou skutočnosťou, z ktorej vyvodil, že sťažovateľka si uplatnila štyri nároky (zaplatenie 19,5 milióna eur žiadala od každého žalovaného), bola zmena žalobného návrhu v nadväznosti na výzvu súdu odstrániť jeho vady. Vychádzal tak výlučne zo znenia zmeneného žalobného návrhu. Pre posúdenie predmetu konania je rozhodujúci aj obsah žaloby, a teda vecný význam jej textu. Žalobný návrh musí byť zrozumiteľný, presný a určitý, a to najmä v kontexte žalobných tvrdení. Pri žalobnom návrhu (petite) je významná jeho logická nadväznosť na opis rozhodujúcich skutočností. To, koľko nárokov je žalobou uplatnených, nezáleží len od doslovného znenia petitu. Nejde o uplatnenie viacerých nárokov, ak žalobný návrh obsahuje len viacero žalobných žiadostí, resp. viacero možností splnenia žalovaného nároku.

9. Sťažovateľka v žalobe uviedla rozhodujúce skutočnosti, z ktorých odvodzovala nárok na náhradu ušlého zisku, čo sa týka jeho základu a výšky. Zo žalobných tvrdení vyplynulo, že sťažovateľka žiada náhradu ušlého zisku (19,5 milióna eur) len od toho zo žalovaných, ktorého súd posúdi ako nástupcu zmluvnej strany. Sťažovateľka dostatočne zrozumiteľne už v žalobe, ako aj v zmene žalobného návrhu uviedla, že pre objektívnu nemožnosť získať všetky listiny k právnemu nástupníctvu na žalovanej strane o jeden nárok žaluje potencionálnych nástupcov zmluvnej strany. Preto žalovala štyri subjekty, no len od jedného z nich požadovala splnenie nároku. Takýmto postupom sa nevystavila tomu, že bude platiť poplatok ako za štyri nároky či podľa počtu žalovaných, ale tomu, že aj v prípade výhry v spore bude musieť nahradiť trovy vecne nelegitimovaným subjektom.

10. Výzva súdu na odstránenie vád petitu bola nadbytočná. Súd vychádzal z toho, že nejde o žiadny z v praxi sa najčastejšie vyskytujúcich petitov (zložený, alternatívny, eventuálny), no opomenul zohľadniť, že išlo o jednoduchý návrh, ktorým sa sťažovateľka domáhala, aby súd rozhodol o jednom peňažnom nároku s eventualitou nie v spôsobe splnenia, ale subjekte splnenia. Nemožno súhlasiť s tým, že sťažovateľka ponechala na úvahe súdu, ktorý z petitov si vyberie. Súd si nemal vybrať, či bude rozhodovať o prvej, druhej, tretej či štvrtej žalobnej žiadosti, ale mal právne posúdiť, ktorý žalovaný je nástupcom zmluvnej strany. Skúmanie vecnej legitímácie je výlučne úlohou súdu. Nemožno súhlasiť ani s nekonkretizovanou konštatáciou o nevykonateľnosti žalobného petitu. K tomu treba uviesť, že súd v rámci odstraňovania vád petitu nemôže žalobcu poučovať o nevykonateľnosti petitu. Tiež to, že žalobný petit je vykonateľný, ak ho možno vykonať niektorým zo spôsobov výkonu exekúcie. To žalobný petit sťažovateľky spĺňal.

11. Hoci doslovná formulácia zmeneného petitu znela tak, že sťažovateľka od každého žalovaného žiada zaplatenie 19,5 milióna eur, tak z obsahu žaloby a aj zmeny petitu bolo zrejmé, že žiada nahradiť ušlý zisk len od toho žalovaného, u ktorého súd zistí vecnú legitímáciu. Zmyslom žaloby bolo, aby nástupca zmluvnej strany, ktorého sťažovateľka podľa jej žalobných tvrdení z objektívnych dôvodov pri podaní žaloby s určitosťou identifikovať nevedela, nahradil sťažovateľke ušlý zisk. Sťažovateľka tak dostatočne jasne a zrozumiteľne vyjadrila, že požaduje len jedno peňažné plnenie, ako aj to, prečo žaluje štyri subjekty. Výzva mestského súdu na odstránenie vád petitu spôsobila zmätočnosť medzi žalobnými tvrdeniami a zmeneným petitom, keď sťažovateľka nie práve najvhodnejšou formuláciou upravila žalobný petit. To však nemožno pričítať na ťarchu sťažovateľke, ktorá sa len úpravou petitu podľa vo výzve nekonkretizovaných predstáv súdu chcela vyhnúť odmietnutiu žaloby. Z obsahu podania, ktorým žalobný petit upravila, je zrejmé, že naďalej zotrvala na tom, že si uplatňuje len jeden nárok vo výške 19,5 milióna eur.

12. Z odôvodnenia rozsudku mestského súdu je zrejmé, že konal o nároku sťažovateľkou v žalobe vymedzenom tak, že má ísť o náhradu ušlého zisku, ktorý jej mal vzniknúť tým, že odberateľ, právnym nástupcom ktorého mal byť niektorý zo žalovaných, porušil zmluvnú povinnosť tým, že prestal financovať dielo, ktoré mala postaviť sťažovateľka. O takto vymedzenom nároku rozhodol. Z toho je zrejmé, že súd konal a rozhodol o jednom nároku, ktorý sťažovateľka odvodzovala z porušenia jednej zmluvnej povinnosti. Len z toho, že mestský súd v prvom odseku odôvodnenia rozsudku uviedol, že predmetom konania bolo uloženie povinnosti každému zo žalovaných zaplatiť sťažovateľke 19,5 milióna eur, nemožno vychádzať pri posúdení toho, čo bolo predmetom konania. Z obsahu odôvodnenia rozsudku ako celku nevyplýva, že by mestský súd rozhodol o štyroch rôznych nárokoch. Nie je dôležité, ako súd v odôvodnení rozsudku označí predmet konania, ale to, o čom reálne konal a rozhodol, a to v nadväznosti na skutočnosti, z ktorých sťažovateľka žalobný nárok odvodzovala.

13. Podstatný rozdiel medzi tým, čo žiadala sťažovateľka (jeden nárok), a vyhodnotením mestského súdu (štyri nároky) je v tom, že štyrom samostatným nárokom možno vyhovieť súčasne. To znamená, že ak by súd nárok posúdil ako dôvodný, mohol by každému žalovanému uložiť povinnosť zaplatiť sťažovateľke 19,5 milióna eur. Hoci to by zodpovedalo súdnemu poplatku zaplatenému za žalobu, nezodpovedalo by to predmetu sporu vymedzenému sťažovateľkou. Zo sťažovateľkou opísaných rozhodujúcich skutočností bolo zrejmé, že to sťažovateľka nechcela a nežiadala. Práve naopak, z explicitne vyjadrených tvrdení sťažovateľky bolo zrejmé, že požaduje zaplatenie ušlého zisku najviac vo výške 19,5 milióna eur. Súd viazaný rozsahom žalobného petitu,

t. j. výškou peňažného plnenia, by nemohol rozhodnúť tak, že by každému zo štyroch nárokov vyhovel, pretože by sťažovateľke prisúdil viac, ako žiadala. Preto treba súhlasiť so sťažovateľkou, že nešlo o viac nárokov, ale len o eventualitu žalovaných subjektov. Len to, že takéto žalobné petity nie sú bežné, neznamená, že sú neurčité.

14. V odvolacom konaní treba zaplatiť súdny poplatok podľa rovnakej sadzby ako v prvoinštančnom konaní (§ 6 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch), no táto rovnaká sadzba sa má použiť na cenu nároku uplatňovaného v odvolacom konaní (§ 7 ods. 10 zákona o súdnych poplatkoch). Pre určenie výšky poplatku za odvolanie je tak bez významu poplatok zaplatený za žalobu. Preto ak aj sťažovateľka zaplatila za žalobu poplatok tak, ako keby si uplatnila štyri nároky, nemôže to byť argument pre vyrubenie poplatku za odvolanie. Opätovne je dôležité posúdiť, čo bolo predmetom sporu, a to už aj v kontexte rozhodnutia súdu o žalobe. Preto sa nemusí zotrvať na prvotnom, zväčša len po posúdení formálnych náležitostí žaloby prijatom závere, z ktorého súd vychádzal pri vyrubení poplatku za žalobu. Predmetom konania naďalej zostáva to, čo vymedzil žalobca a o čom súd konal a rozhodol, nie to, čomu zodpovedá poplatok zaplatený za žalobu.

15. Mestský súd postupoval formalisticky, keď pri posúdení toho, čo je predmetom konania, vychádzal len z doslovného znenia zmeneného žalobného návrhu bez prihliadnutia na súvislosti so žalobnými tvrdeniami. Preto je jeho právne posúdenie, že predmetom konania boli štyri samostatné nároky, z ktorého vychádzal pri vyrubení súdneho poplatku za odvolanie, zjavný právny omyl. Tým došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Rovnako došlo k porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, keďže vyrubenie a následné zaplatenie súdneho poplatku viedlo k zásahu do tohto základného práva sťažovateľky. Preto bolo ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovené s tým, že namietané uznesenie mestského súdu sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

16. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľky odôvodňuje, aby jej mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátom. Ich výška bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 371 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 14,84 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokát sťažovateľky je platiteľom dane z pridanej hodnoty, predstavuje 949,17 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2025

Robert Šorl
predseda senátu